

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Вольная, Незалежная,
Злучаная Беларусь!

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі:
ВІЛЬНЯ, ПОЛАЦКАЯ 4. (WILNO, POŁOCSKA 4).
Рэдакцыйная адчыненна штодня ад 9 да 3 га-
дзіны апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12 да 2 гада.

НІВА

ОРГАН БЕЛАРУСКАГА СЯЛЯНСКАГА САЮЗУ.

„Земельная реформа“.

Сей гадоў таму назад, калі армія Пілсудекага ўцякала з над Бярэзіны, а чырвоная армія хлынула на Польшчу, польскі буржуазны панскі Сойм выпусціў уставу аб земельной рэформе. Паны не моглі самі абараніца ад чырвонай арміі, затым, каб заахвоціць сялян ісъці на вайну, дакларавалі ім правасці земельную рэформу, аддаць часці сваіх маёнткаў безземельным і малаземельным сялянам. Як толькі кончылася вайна, зараз польская ўлады начаді пняць зусім іншай. Праўда, далі сваім жаўнерам зямлі, але не з маёнткаў польскіх паноў, а з маёнткаў і фальваркаў забраных уласнікаў іншай нацыянальнасці. Паўстала так званае вайсковае асадніцтва на беларускіх і украінскіх землях. Аб фактычнай земельной рэформе, якой дамагаецца эканамічны стан вёскі, польская ўлады не клапаціліся і на будучыя клапаціцца. З усяго бачым, што кожны новы год жыцьця ў Польшчы не прыбліжае развязку пытання аб радыкальнай земельной рэформе, а яшчэ аддаляе яе. Першую ўставу аб земельной рэформе польскі Сойм замяніў на іншую, пры гэтым перадусім абысьцічную інтарэсы паноў-земляўласнікаў і зусім абмінуў інтарэсы безземельных і малаземельных сялян. Другая ўстава аб земельной рэформе і асадніцтве з 1925-га году прадбачыць перш-на-перш прыватную парцэляцыю за гроши, гэта значыць, што той хто мае гроши, можа купляць ад паноў зямлю. Але-ж на такую парцэляцыю не патрэбна ніякай уставы аб земельной рэформе! Тут патрэбна такая земельная рэформа, каб кожны найбяднейшы селянін малаземельны, ці безземельны атрымаў столькі зямлі, сколькі можа ўрабіць. Тымчасам, як бачым, польская ўрады ня думалі і ня думаюць дап'яць зямлю тым, якія найбольш яе патрабуюць.

Апошні польскі ўрад марш. Пілсудекага пайшоў яшчэ далей чымся яго папярэднікі, каб зусім знізвечыць справу земельнае рэформы. Паводле на'т цяперашніх уставы кожны год павінна быць распарцэлявана 200.000 ha (гектараў) зямлі. Але ўрад Пілсудекага, у якім сядзяць абшарнікі, ня хоча выконваць і гэтае ўставы, бо ў сваім распараджэнні аб прымусовым выкупе маёнткаў у бягучым годзе вызначыў да парцэляцыі 350 маёнткаў з абшарам зямлі на агульную суму 49.661 ha. З гэтага больш, што прадусім будзе прыватная дабравольная парцэляцыя за доляры, або за залатыя рублі, бо абшарнікі інакш не прадаюць зямлі, як за чужыя гроши, а не за свае польскія. З невялічкага ліку 49 тысячаха прымусова вызначанай зямлі да парцэляцыі, ёсьць ведама, малаземельныя сяляне-Беларусы нічога не атрымаюць, бо ўся яна пой-

Закладайце прафэс. зямляробскія саюзы!

Нашы грамадзяне зямляробы добра ўжо праканаліся, што заложаны ў нашай Заходнай Беларусі земляробскія сувязі — пэпэсамі (Z. R. R. P.) Прафэсіянальныя Саюзы Работнікаў Рольных Рэчыспаспалітай Польскай, якія толькі не даюць ім ні якое карысці, але наагул столькі шкодныя для сялянскага жыцця, колькі зьяўляеца шкоднаю для нас Беларусаў сама пэпэс (ППС), што кожнаму з нас добра ведама.

Пэпэсны падпіскі, залажыўшы гэтыя саюзы бяз усякага адказнасці перад іх сябрамі, крывадушна працаюць на карысць свае кішапіні, нічукъ няспачуваючы тым, хто іх утрымлівае і зьяўляеца ахвяраю іхніх работы.

На гэта вось жменя фактаў. Ни кончыўся яшчэ квартал, як ужо функцыянары Z. R. R. P. ходзіць ад двара да двара, ад сяла да сяла зьбіраючы сяброўскія складкі саюзу дамаговай касы і інш. На наступны квартал, як ліччыць з тым, ці ёсьць у ціве гроши заплаціць ці не, а давай, бо „wykreśle ze związku“, — кажа функцыянары. Мусіш апошні пуд жыта прадаць, а заплаціць, бо пачакаць ня хоча... А калі ў парабка здарылася якая небудзь справа з панам, дык ці мо' захоча прысьці памагчы?...

Мусіш прысьці сам дый ні раз, а некалькі разоў дый яшчэ з бутэлькай, бо так ня захоча напісаць заяву ў „Камісію Раз'емчу“, як гэта водзіцца ў некаторых аддзелах. А на камісіі ці ходзіць імкненца, маўчиць седзячы як у рот вады набраўшы, а што Камісія пастанове за тое падпісваецца не спрачаюцься. А калі што і ўласца выседзіць, дык ізноў часта бывае ня вырвеш з пана, нават некалькі разоў прывозячы каморніка, калі той, як ведама, такі самы, а мо' на'т і лепшы падпіскі і даўно сядзіць у аблшарніцкай кішані.

Быў у мінулым годзе 8 лістапада у Варшаве XX кангрэс ППС, на які ездзілі з вёсак

і з двароў сяляне. Дык што-ж, на дамагальнэ сялянствам зямлі бяз выкупу, пэпэсайды кричалі, што сяляне мусіць быць надзелены зямлёю, але за гроши. Такім чынам бачым, што пэпэсайды саюзы, якія толькі нічога добра нам ня робяць, але наадварот, пагаршаюць і без таго ўжо пралетарскае жыццё нашага селяніна, здзіраючы апошнія крыжавым потам заробляны з яго грош на розных складках.

Беларусы сяляне мусіць мець свае зямляробскія саюзы заложаны па ініцыятыве Беларускага Сялянскага Саюзу, а не на здрадніцкіх асновах праграмы ППС. Сяляне і парабкі! Дык творым свае нацыянальныя прафэсіянальныя зямляробскія саюзы пад магутным сцягам Сялянскага Саюзу, які імкнецца да вызваленія сялян з пад ярма эксплатаціі і гвалту!

Усе, як адзін, пакіньма саюзы ППС, якія пераважна апіраюцца на нашым сялянстве і якія толькі могуць скасавацца ў нас тады, як мы выступім з іх, г. ё. перастапем быць іх сябрамі. Тады і сама ППС апусціць нашыя вёскі і месцы, бо праканаеца, што ня мае спрыяющих сабе элемэнтаў!... Сяляне! Зразумейма, што толькі праз саюзы зможам скінуць з сябе ўсе беды, якія мы церпім ад веку і ў сучасным нашым жыцці, што толькі варункі жыцця нарабка нашага могуць быць палешаны праз работніцкія зямляробскія саюзы, урэшце, што толькі праз саюзы сяляне могуць дапаць лепшага ў будучыне, чаго ўжо дапялі сяляне іншых краёў. Лепшыя сыны нашага сялянства вы першыя павінны загаварыць аб генай справе, вы першыя павінны адаўвацца на патрэбы нашага сялянства! Дык хутчэй да арганізаціі цэнтральнага саюзу работнікаў-земляробаў, які тады зможа пры сустэрчнай помочы прадстаўнікоў Сялянскага Саюзу працаўаць на аблшарах Заходнія Беларусі, закладаючы свае аддзелы ў местах і мястэчках!

Ал. Патоцкі.

дзе ў рукі Цалякаў, а на нашых землях у рукі польскіх каляцістых.

Дык вось, гэты год не прынясе нам на'т і маленечкай палёгкі ў справе надзялення зямлі безземельных і малаземельных сялян-Беларусаў. Наступныя гады будуть такія самыя, бо ў Польшчы пануе ўлада паноў і буржуазіі. Гэта ўлада будзе бараніць інтарэсы толькі багатых людзей, а бедны селянін і работнік мусіць быць эксплатаўаны праз клясы дармаедаў, якія жывуць коштам працоўнага народу.

Хоць, па ліку, гэтых дармаедаў ёсьць шмат менш за тых, што самі працујуць на чорны кавалак хлеба, але, пакуль-што, улада знаходзіцца ў іх руках, бо яны ў сваім часе арганізаваліся і кіруюць ўсім палітычным жыццём. Пакуль улада будзе ў руках паноў і буржуазіі, датуль ня будзе запраўднай земельной рэформы, якая-б мела на мэце соціяльнае палішэнне шырокіх гушчаў малаземельнага сялянства. Усялякая радыкальная земельная рэформа будзе съмерція для паноў, бо яны ня будуть магчы эксплатаўаваць сялянства і парабкаў, а таксама работнікаў, бо прымы-

словасці не мае шансаў на развязкі. Дык зусім зразумела, што паны самахоць не падпішуть нікага запраўднага закону аб земельной рэформе. Такі закон можа быць выданы толькі сялянскай уладай, толькі ўладай працоўнага народу. Да такой улады можам дайсці толькі дарогай нацыянальнага ўсведамленія Беларусаў-сялян і праз сваю моцную стальную арганізацыю, якая будзе крапчэйшай за арганізацыю паноў і буржуазіі.

Змагар A.

Як упісацца у Беларускі Сялянскі Саюз.

Падпішчык, які добра зразумеў, што Беларускі Сялянскі Саюз зьяўляеца партыяй, якая запраўды адважна бароніць інтэрэсы нашага сялянства, павінен неадкладна ўпісацца ў свой Саюз. З гэтае мэтай трэба паслаць у Цэнтральны Камітэт аткрытыку (Вільня, Палацкая 4—7) з просьбай прыслучаць бланкеты заявы і анкеты, інструкцыі і праграму.

Дзе здраднікі?

Ужо раз прымушаны былі забіраць голас у справе г. наз. „Narodnaya Zwonu“. Цяпер яшчэ раз пішам аб ім і вельмі шкадуем, што ў беларускае жыццё ўлазяць здрадніцкія элемэнты, якім „наплываць“ на беларускую справу, ды мала таго, якія маюць на мэце разъбіваць беларускі адраджэнскі рух. Такім людзям ахвотна дае „Грамада“ атказную працу і дазваляе злосна чарніць ўсё тое, што ідзе не пад яе камандай.

Масы добра ўсьвядомленых Беларусаў ужо зразумелі фальшывых змагароў за лепшую долю працоўнага народу, якія гнезьдзяцца ў Грамадзе і затым кроптычна заглядаюцца на ўсю працу Грамады. Але ёсьць яшчэ вялікія гушчи беларускага сялянства, якому Грамадоўскія газеты туманяць галовы, падаючы злосныя выдумы на беларускія партыі, якія ідуць запраўдай дарогай, што вядзе да вызваленія Беларусаў з няволі.

Вось „Narodny Zwon“ у навагоднім нумары і пусціў гэтую злосныя выдумы на Бел. Сял. Саюз, што быццам ён ідзе з польскай буржуазіі ды разам з Белар. Хр. Дэмакрацыі.

Засыпера гаецца тут, што з Белар. Хр. Дэмакрацыі, Дэмокр. разам ія ідзём, бо Хр. Дэм. мае іншую праграму і іншую тактыку, прыгэтам мае свой орган „Бел. Крыніцу“. Закід гэты ёсьць толькі злосным выдумам.

Закід, што шукаем нейкага паразуменія з панамі аблшарнікамі ёсьць таксама маной, бо не апіраецца на фактах. Дзе-ж факты на такія закіды? „Nar. Zwon“ іх не падае бо іх зусім няма.

Хто знае нашую праграму і чытае нашую газету, той добра ведае, што Бел. Сял. Саюз падняў вострую барацьбу з буржуазіі і панамі-аблшарнікамі і ўмкненіца да поўнага і націяльнага і соціяльнага вызваленія Беларускага Народу з путаў няволі. Дык калі-б Грамада і яе органы запраўдай хацелі, таксама, такога вызваленія нашага сялянства, якога хоча Сял. Саюз, то замест нападаў на саюз, падняла-брку згоды і сказала-б давай будзем разам змагацца за лепшую долю беларускага сялянства. Але гэтага няма, дык мусіць або фальшывыя лёзунгі Грамады або прыпыліся да грамады здрадніцкія элемэнты, якім нашыя ворагі прыказалі разбураць беларускую працу.

Гэтая апошняе дапушчэнне пацвярджаецца фактамі. Ужо ня раз пісалі або ролі р. Woyewódzkiego ў жыцці Грамады. Гэты спрытны польскі пан патрапіў усадзіць сваіх людзей ня толькі ў рэдакцыю „Нашай Справы“, але і паставіў сваёго кіраўніка ў газету „Narodny Zwon“ — другі орган Грамады і ў „Маланку“.

Нашай рэдакцыі ўдалося даведацца, што цяпер кіруе „Narodnym Zwonom“ былы коміндант польскай здзяржайной паліцыі ў Заходній Беларусі. Быць можа, што гэта той самы каміндант, які соплемі арыштоўваў сялян — Беларусаў, няміласэрна катаваў іх, візкаваўся над імі, а цяпер сядзіць у Галоўным штабе Грамады і выдае „Narodny Zwon“.

Вось бачым, як спрытна працуе польская дэфэнзыва. Нічога дзіўнага, што такія людзі, седзячы ў Грамадзе, хоцудь усімі способамі разъбіваць беларускі націянальны рух.

Гэтныя людзі закідаюць гразью ўсіх Беларусаў, што ня ідуць пад іх каманду, гэтныя цёмныя элемэнты, стараюцца ілжой, злоснымі выдумамі чарніць увесь адраджэнскі беларускі

З жыцця пад Польшчай.

Новы міністар асветы.

Прэзыдэнт падпісаў дэкрэт аб вызначэніі міністрам асветы праф. Г. Добруцкага. Добруцкі ёсьць сэнаторам і належыць да клубу „Працы“, у якім быў і Бартэль. Міністар Бартэль будзе толькі віцэ-старшыней Рады Міністраў, які будзе больш кіраваць міністэрствам асветы.

Рэканструкцыя габінету Пілсудскага.

Ходзяць чуткі, што ўрад м. Пілсудскага мае быць часткова зменены. Замест м. Пілсудскага фактычным старшынёй Рады Міністраў мае быць п. Бартэль. Гэтая іншай змены быццам мае быць зроблена для заграніцы, бо загранічныя дзяржавы ня веруць Пілсудскаму, не пазычаюць Польшчу гроши, бо баяцца, каб яе пайшлі яны на вайну.

Прамова міністра Залескага.

Міністар замежных спраў Залескі надовяды на банкете сказаў доўгую прамову, аб стаўліці польскай загранічнай палітыкі, аб ролі Польшчы ў Лізе Народаў, аб ненарушальнасці граніц Польшчы, аб палітыцы адносна ўсходняга суседа, аб палітыцы адносна балтыцкіх дзяржаваў і аб саюзах Польшчы.

Міністар Залескі, як усе папярэднія польскія міністры, сказаў, што Польшча хоча супакою, ня хоча ваяваць, але мусіць заўсёды быць прыгатаванай да вайны (недарма польскі ваенны бюджет зьядае 635 мільёнаў злотых у год). З ягоныя прамовы найбольш харктарныя сказы аб ненарушальнасці граніц. Кожны Паляк ведае, як шмат дарагімі ёсьць для нас гэтых аблшарнікаў (Верхняя Сілізія і Памор'е) кожны ведае, што ёсьць яны ня менш польскімі, чымся іншыя найбольш польскія землі, кожны ведае, што бяз іх Польшча ня можа існаваць, што 30-мільёны народ (скуль гэтая 30 мільёнаў, калі меншасцяць у Польшчы налічваецца каля 14 мільёнаў, а ўсяго ў Польшчы толькі 29 мільёнаў жыхароў!) у гэтых географічных і палітычных варунках што мы, былі-бы прыдущаны, будучы пазбаўлены вольнага доступу да мора, кожны таксама Паляк не пахіснецца ані на

руху, бо за гэтую працу атрымліваюць юдавыя сярэбраныя кілі. Гэтая людзі, часта робячы сабе маёнткі, крычаць аб тым, што запраўдай сумленны і барацьбіты за лепшую долю беларускага сялянства, здраджваюць свой народ, што быццам ідуць з нейкай буржуазіяй. Гэтая цёмныя элемэнты працуяць, вельмі часта на два фронты — у дэфэнзыве аднаго і другога суседа.

Усё, што дзеецца ў Галоўным Сэкретарніце Грамады вядома ў Варшаве і ў Маскве. Пэўне-ж гэтая перадача інфармацыі ня робіцца дзеля вызваленія беларускага народа з путаў няволі. Робіцца яна затым, каб душыць Беларусаў, каб тримаць іх у няволі, каб эксплатацца працоўнага народа — сялян і работнікаў.

Дык паўстаньня-ж усе для змагання з ворагамі беларускага адраджэння, са здраднікамі беларускага спрэвы, што падышываюцца пад беларускі рух у мэтах зыску і бурэння беларускага фундамэнту пад незалежнасць!

М. Свой.

часіну перад злажэннем найвышэйшай афary з уласнай крыві і маємасці, для абароны тых аблшараў (тэрыторыяў) перад усялякімі апэтытамі, з якога-бы яны боку не паходзілі“.

Гэтныя слова міністра гавораць, што польскі ўрад бацца перагляду граніц Польшчы. А калі ён бацца дык, відаць, ёсьць чаго баяцца. Гэтая баяцьлівасць тым большай будзе, калі прымеш пад увагу тое, што ў Польшчы знаходзіцца 14 мільёнаў пакрыўдженых меншасцяць. Щ-ж самахоць афяруюць яны сваю кроў і маємасць, каб бараніць слова міністра Залескага?

Прымусавы выкуп маёнткаў.

Маршалак Пілсудскі падпісаў распараўдженне ал-б-га сьнежня г. г. аб прымусовым выкупе маёнткаў у 1927 годзе. Браць зямлю на выкуп будуць з гэткіх маёнткаў на беларускіх аблшарах:

У Баранавіцкім пав. маёнт. 1) Жэліхоўскі ўласнік Яр. Патоцкага — 280 ha; 2) з Ляховічай, ўласн. Станісл. Касакоўскага — 300 ha.

У Горадзенскім пав. 1) з маёнт. Масалянны, ўласн. Яна Біспінга 300 ha; 2) з маёнт. Баяры, ул. Красінскай — 150 ha; 3) з м. Скідель, ул. К. Чатверынскага — 160 ha; 4) з м. Чэрлена, ул. М. Любомірскай — 120 ha.

У Лідскім пав. 1) з м. Жэлудэк, ул. м. Чатверынскай — 100 ha; 2) з м. Іўе, ул. Т. Замойскага — 200 ha; 3) з м. Даенгарова, ул. Аст. Сапегі — 100 ha; 4) з м. Шчучын, ул. М. Друцкай-Любэльскай — 350 ha; 5) з м. Нясьвіскага ул. Альбр. Радзівіла — 225 ha.

У Навагрудскім пав. 1) з м. Любча, ул. Ст. Юндзіла — 150 ha; 2) з м. Наталіно, ул. Янкі Варанцова — 400 ha; 3) з т. Сынковіч, ул. Л. Гуттэн-Чапскай — 150 ha; 4) з м. Ключ Альбертынскі, ул. Вл. Пуслоўскага — 100 ha; 5) з м. Хотаў, ул. З. Незабыткоўскай — 150 ha.

У Ваўкасіскім пав. 1) з м. Струбніда, ул. Вл. Біспінга — 100 ha.

У Валожынскім пав. 1) з м. Лоздуны, ул. Г. Корвін-Мілеўскага — 500 ha.

У Пастаўскім пав. 1) з м. Ворапаево, ул. К. Пшэзьдзецкага 276 ha;

У Лунінецкім пав. 1) з м. Леніно, ул. супалкі „Дзераўл. прам.“ — 600 ha; 2) з м. Новасёлкі, ул. лясн. т-ва 200 ha.

У Пінскім пав. 1) з м. Парахоньск, ул. З. Чаховіч-Ляховіцкай — 600 ha; 2) з м. Бэрэічы, ул. Міх. Орды — 600 ha; 3) з м. Ненковічы, ул. К. Тукальскага — 400 ha.

У Столінскім пав. з Давыдгародзкай ардынаці, ул. М. Радзівіла — 800 ha.

„Нагодныя методы“.

Амерыканская газета „Edmonton Journal“ ад 18.X.26 г. падае справа задачу з падарожжы ў Польшчу аднае амерыканскія асобы. Аб палітычных вязнях у Польшчы газета піша як пікеты:

„Палітычныя вязні былі тэрызіраваны тымі самымі методамі, якія існавалі за часоў інквізіцы 300 гадоў таму назад. Візантыйцы (адведзіны) сваякоў ізнаёмных недавалеяцца, падчас як ісцніць такія суроўыя методы (съледзтва), як запіханье пад пазногі і голак, ужыванье распаленага жалеза, укладанье пальцаў паміж дзівярэй і вушакоў і тасаванье тартураў да палітычных вязняў“.

Прысылайце гроши на падпіску.

Усё вышэй ды вышэй, перайшла яна праз вал што ляжаў супроці вёскі і загараджаваў ён дарогу. Менш як праз гадзіну, зрабілася яна жоўтай, пагражаячай і рынулася на наш дом, нясучы з сабой усялякую рухлядзь: бочкі бяз дна, калодкі дрэва, ахапкі сена. Здалёку чуваць было як грукала яна, кінуўшысѧ ў атаку на сцены дамоў. Топалі трапічэлі і выварачаліся; дамы разваліваліся з шумам, ўсёроўна, бы хтось высыпаў з калёс жарству на дарогу.

Якуб, разжалены плачам кабетаў, адно толькі прамаўляў:

— Нам на можна гэтак стаяць; трэба рабіць якую раду... Бацька, прашу щыбе, пачнём што-небудзь.

Я мармочучы патакаў яму:

— Але, але, спрабуем штосьці.

А што спарбаваць мы і самі на ведалі. Гаспар прапанаваў узяць на сябе Вэроніку і кінуцца ўплыў. Пётра раіў зрабіць плыт, але гэта было-б вар'яцтва. Цыпрук урэшце сказаў:

— Каб мы толькі маглі дастацца да касцёла.

Апошні ўзносіўся над водой разам са сваей невялікай, чатыракутнай званіцай праз сем дамоў ад нас.

Наша ферма, першая ў сяле, прыпіралася да дому вышэйшага, каторы гэтаксама апраўляў аблі-б па стрэхах дабрацца да клябаніі, адкуль было ўжо лёгка прайсці на касцёл. Там мус

ЭМІЛЬ ЗОЛЯ.

ПАВОДКА.

(Пераклад з францускага Л. М.).

(Працяг).

III.

На пачасце, страху была шырокая, скаты слабы. Вылезлы мы праз вакно, над якім была быццам платформа. Тутака прытулілася ўсё наша грамадка.

Кабеты паселі. Пётра машынальна выцягнуў і закурыў лільку, ды так ганебна стаў цягнуць яе, што аж цыбука крышы ў зубах; Якуб і Цыпрук глядзелі ўдалы з сумам на тварах. Гаспар, съціскаючы кулакі, варочаўся ўса ўсе бакі, быццам хацеў знайсці які небудзь выхад. Каля наших ног, знямёўшы, трасуцца і хаваючы твар, каб нічога ня бачыць, згрудзіліся кабеты. Аднак Разаля падняла г

Што дзеецца ў съвеце?

Конфэрэнцыя літоўскіх дыпломатаў.

У канцы гэтага месяца маецца адбыцца ў Коўне конфэрэнцыя літоўскіх загранічных прадстаўнікоў. Конфэрэнцыя мае на мэце разважаць съязг справаў аб літоўскай палітыцы.

Мытная вунія паміж Літвой і Нямеччынай.

Апошнімі днімі прыехаў у Коўна літоўскі прадстаўнік у Берліне Сідаікаўскас, які цяпер вядзе гутаркі з Немцамі ў справе заключення гандлёвага трактату. У гэтых трактаце мае быць пункт аб увядзенні мытнай вуніі паміж Нямеччынай і Літвой.

Апрача таго вядуцца гутаркі аб загранічнай пазыцыі для Літвы.

Літоўска-савецкая згаворы будуць узноўлены ў Коўне.

Газета „Elfa“ піша: Чуткі, што савецка-літоўская згаворы будуць нібы перарваны, які съязьд праудзіўны. Згаворы гэтая будуць узноўлены ў канцы студня або на пачатку лютага. Можа быць, што на гэты раз яны будуць вясціці ў Коўне.

Балтыцкага саюзу ня будзе.

Ковенская ўрадовая газета „Lietuva“ зъмічае стацьлю, у якой абгаварвае справу саюзу з Латвіяй і Эстоніяй. Гэтая газета піша, што саюз ня будзе актуальным да тэй цары, шакуль Вільня будзе аставацца пад Польшчай, бо для Латвіі і Эстоніі Польшча з'яўляецца саюзнікам а для Літвы ворагом.

Вялікае трасеньне зямлі.

У ночы перад Новым Годам на Каліфорніскім паўвостраве ў Амерыцы при Мексыканскай граніцы зямлятрасеньне знішчыла да пічэнту два места: Калексыко і Мэксыкалі. Зямля дрыжала з перарывамі. Дамы на вуліцах раўняла з зямлі. Часць места, дзе былі заезды і багатыя крамы знішчана саўсім. Шкоды ablічоўца на некалькі мільёнаў даліараў. Першы раз зямля дрыгнула роўна ў 12 гадз. ночы. У гатэлях (заездах) і дамах людзі зьбіраліся спатыкаць Новы Год, калі разам усіх ахапіў перапалох. Пачуўшы дрыжэнне сталі выскакваць на вуліцы, але тут гінулі пад валіўшыміся дамамі. Электрычна сецыя перарвалася і места раптам асталося ў пацёмку. Палопаліся трубы вадацягу і дамы і вуліцы сталі залівацца вадой. Некаторыя дамы загарэліся. Дрыгатанне зямлі чуваць было і Мэксыканскай часці Каліфорніі. Мэксыканскі ўрад абвясціў у сваей часці гэтага паўвострава ваенны стан. Трасеньне зямлі чуваць было на ўсім берагу Ціхага акеяну (Пацифіку).

Ніколі ня зьніштажай сваёй роднай газэты. Прачытаушы дай яе суседу.

шмат хто сабраўся, бо суседнія стрэхі пуставалі і мы чулі галасы, напэўна ішоўшыя ад званіцы.

Але праісьці туды было надта-ж небясьпечна.

— Гэта немагчыма, сказаў Пётра, дом Рэмбо лішне высокі. Трэ' было-б драбіны.

— Я ўсё-ж такі пайду спрабую, адказаў Цыпрук. Калі не дайду — вярнуся. Калі быўдалося, перайшлі-б мы ўсе туды, дзе ўчат-жа перанесці-б.

Я яго пусьціў. Плян быў добры. Трэ' быўло спробаваць. Учапіўшыся за зялезні вус у коміне падняўся ён на суседні дом, тады калі яго Эмэ, падняўшы галаву і ўбачыўшы, што мужыка няма, падняла гвалт:

— Дзе ён? Я яхчу каб ён пакідаў мяне. Мы жылі разам, разам і памром.

Угледзіўшы яго на вярху дома, рынулася яна па стрэсе разам з дзяцьмі і закрычала:

— Цыпрук, пачакай мяне. Я пайду з табой, я хачу памерці разам з табой.

Яна не адступала. Ён, звесціўшыся, угаварыў яе, што робіць гэта дзеля ратунку нас усіх, што ён вернецца. Але яна, быўшы прытомная, трасла галавой і паўтарала:

— Я пайду з табой, я пайду з табой. Што гэта табе шкодзіць? Я пайду з табой.

І ён мусіў узяць дзяцей, пасылья памог ёй самой узлесьці. З грэбня дома мы маглі іх добра сачыць вачыма. Ішлі не съязшаліся. Яна

РАБ.

У гору зрок,
Да сонца зрок,
Наперад скок,
Назад ні крок!
Ужо Раб выйшаў незнарок.

У вочах кроў,
На целе кроў,
Спамін гадоў,
Спамін съядоў,
Спамін крывавых бізуноў...

«Пракляты хам,
«Нягодны хам,
«Ён грозіць нам,
«Крычыць «Адам!»
«Ён грозіць нам, зямлі панам.

«У помсты звон
«У волі звон
«З усіх старон,
«Дзе ступіць ён,
«Плыве да чысьценікі вакон»...

Працоўны сын,
Мазольны сын,
Прэ, як адзін
З брудных нізін
Мільён галоў з мільёнам сьпін.

«Страшэнны рок,
«Няшчасны рок,
«Так, як прарок,
«Прарочыць змрок;
«Палацу змрок дасьць Працы крок!

«Мазольны сълед,
«Ты, хамскі сълед,
«Прад'знака бед,
«Бо ў лапцях дзед
«Ідзе адважна ў белы съвет»...

Народны гнеў,
Галодны гнеў,
Ужо дасьпей,
Ужо здужэў
І крыйдзе ў вочы паглядзеў.

Я страшны Раб,
Нявольны Раб,
Бо немагла-б
І не прышла-б,
Ніколі праўда не знайшла-б.

Маіх вачоў,
Маіх грудзёў,
Маіх шрамоў
Ад бізуноў
Не паказаў я-б для паноў...

Гудзі гудок!
Трашчы гудок!
Прыкодзіць рок,
Наперад крок!
За Беларусь ідзі, браток!

Фр. Грышкевіч.

НАВІНЫ

— Аб вучыцельскіх кваліфікацыях. Міністэрства Асьветы выдала распараджэнне ў справе кваліфікаціі вучыцяліў сярэдніх школаў. Паводле гэтага распараджэння вучыцялі сярэдніх школаў, якія началі практику перад 1923 годам і якія маюць поўных кваліфікацыю, будуть магчымы вучыць толькі да 1928 г. калі да гэтага часу не дастануць поўной кваліфікацыі.

— Грунтавы падатак ад лучанай зямлі будуть съязгаваць. На аснове арт. 12 уставы аб злучэнню зямлі (грунтаў), якая была абвешчана ў „Дн. Уст.“ за 1926 г. Землі гэныя зваління ў адзінства ад дзяржаўнага зямельнага падатку ў працягу двух гадоў пачынаючы ад даты зацверджання земскім урадам праекту злучэння.

Зваліненне ад гэтага падатку ня мае месца для тых зямель, якія былі ўжо зволнены або аплаты за тэхнічныя работы ў сувязі з злучэннем.

Зиясеньне гэтага падатку будзе рабіцца зараз-жа па атрыманні ў дзяржаўных касах паведамлення ад міністэрства зямельных реформаў. Ніякіх заяваў інтэрэсанты не патрабујуць падаваць.

— Пазыкі на штучны гной. Дзяржаўны зямельны банк паведамляе, што ён ужо пачаў выдаваць пазыкі на штучны гной на год 1927. Штучны гной напавер можа атрымаць за пасярэдніцтвам усялякіх грамадзкіх арганізацій як зямельных, гандлёвых, пазычковых касаў паветавых, валасных і г. д. У тых мясцовасцях, дзе гэткіх арганізацій няма, пазыкі можа быць давана зямляробам, якія належаць да зямельных гурткоў (kolek rolniczych).

Зямельны Банк пазычвае гэткія штучныя гнай: азотняк, супэрфосфат, салетра, томасып, паташовая соль і кайніт.

Час сплаты пазыкі вызначаны на 15 лістапада 1927 г. Апрацантаваны кредиту будзе выносіць 12% у год.

Падрабязнія інфармацыі ў гэтай справе можна атрымаць у аддзеле Дзяржаўнага Зямельнага Банку ў Вільні, вул. Вялікая Пагулянка № 24.

Цікава колькі скарыстаюць беларускія сяляне з гэтых пазык, бо гэтая пазыкі пераважна признаюцца паном?

— Зъезд літоўскіх вучыцяліў. 30 і 31 л. г. адбыўся ў Вільні агульны зъезд вучыцяліў літоўскага вучыцельскага саюзу. Лік зъезду ўзяліся быў даволі вялікі. Ня было толькі вучыцяліў сярэдніх школаў з Вільні.

Распачала зъезд старшыня дагэтуляшняга ўраду саюзу гр. П. Тамулевіч.

Потым адбыліся выбары. На павадыра зъезду саюзу выбрали аднагалосна гр. Паўлюка Каразія, а на сакрэтароў гр. гр. Гараднічага і Каўкіліс. Ад імені ўсяго грамадзянства зъезд правітаў павадыра літоўскага камітэту д-ра Данілу Альсэйку.

На паданую ўрадам саюзу праразыцы зъезд прыняў дзіве рэзолюцыі: 1) аб праўным становішчы літоўскіх школаў і вучыцяліў і 2) аб прады вучыцяліў сярод народу.

На першую рэзолюцыю зъезд прыгаварыў: 1) каб ісцінаванне школаў і вучыцяліў было добра ўмацавана. Гэта значыць, каб канцысты на школы былі даваны не на адзін год, а на час неабмежаваны, а таксама, каб лёяльнасць вучыцяліў была ўстаноўлена не на аснове па-

што ён тросяцца ад гэтага навалы. Гледзячы на Цыпрука, які ішоў па ім, мне зймала дух. Ралтам данеёсць да наснейкісі грохат. Месяц паказаўся на небе; круглы, жоўтатвары, піні па ім і асвятляў, бы лімпай, вялізарнае возера. Нават найменшай драбязы не ўкрылася ад нашых вочаў. Рухнуў дом Рэмбо. Крык вырваўся з нашых грудзяў, калі мы пабачылі, што Цыпрук знік. Вада шуганула ўверх з-пад заваліўшайся страхі і ізноў усё сціхла, абрус выраўняўся. Эмэ з дзівум дзяціні стала і далей на суседнім дому. Перш на перш яна затраслася як у канвульсіях, а пасля з распачы пачала скугаліць, скугаліць працяжна, бы той пёс, ашалелі з перапугу.

— Мы ня можам яе пакінуць так, каб яна тамака згінула, адазваўся Якуб, — трэба ісці туды.

І ён скіраваўся да суседняга дому. У тым самым часе рухнуў і другі дом. Дарога была адцята. Кабеты нашы пазакрываюць вочы рукамі, мы-ж пастаўшы на калені, выцягавалі руки, плацалі і прасілі злітавання.

На страсе ўвесь час відаць была Эмэ, якая туляла да сябе абоіх дзяцей і яшчэ галасней выма сярод ночы.

(Далей будзе).

Ды кожны, хто ўмее чытаць, спяшайся выпісаць сваю газету „Сялянскую Ніву“.

ўзяла на руці дзяцей, якія началі плакаць, а ён што-как абарачыўся і падтрымліваў яе.

— Пакінь яе ў бясьпечным месцы і варочайся хутчэй назад, крыкнуў я.

Відаць было як ён махаў рукой, але адказу мы не дачулася за шумам вады. Скора яны зніклі, спусціўшыся на ніжэйшы ад першага дому, а праз пяць мінут паказаліся на трэцім дому, на якім дах, відаць, быў вельмі пакаты, бо паўзьлі яны на каленях уздоўж страхі.

Мяне значэўку ахапіла жуда. Стаяў я кричаць са ўсей сілой, прылажыўшы руку да вуснаў:

— Вярніцеся! Вярніцеся!

Пётра, Якуб, Гаспар гэтаксама кричэлі, каб яны вярнуліся. Наш голас спыніў іх на хвіліну, аднак незабавам папаўлі яны далей. Хутка знайшліся яны на заломе, што робіць вуліца перад домам Рэмбо — высокай будынкай, вышэйшай ад суседніх хат прынамсі на метры.

Момант яны хісталіся. Пасылья Цыпрука наш падалі на коміне, бы той кот. Эмэ трэ' было чакаць; стаяла яна на адным месцы сярод даху і чакала.

Мы бачылі быццам на далоні, як яна стаяла там, тулянчы да грудзей сваіх дзяцей. Уся чорная, на фоне яснага неба, яна выглядала як валотка. Тады-то і здарылася бяды.

Дом Рэмбо прызначаўся дзеля прамысловых варстатаў, а дзеля таго пабудаваны быў не надта моцна. Тады, калі вада, што ляцела вуліцай, проста напірала на яго, мне здавалася,

ДА НАС ПІШУЦЬ.

Распуста і злачынства паліцыята.

(Лаварышкі, Віл.-Троцкага пав.).

Да чаго даходзіць самаволя польскіх паліцыянтаў съведчыць наступны факт.

Паліцыант з Лаварышак Васіль Васільев захварэў на вэнэрыйную хваробу. Каб зьдеквацца над адной сям'ёй гэты паліцыант заявіў свайму камендантуту, што заразіўся ад аднае дзялічны з гэтае сям'і. Паліцыя пацягнула яе у Вільню. У адзеле Сан. Абначаўым дохтары агледзілі яе і выдалі пасъведчанне, ад 7.XII 27 за № 2368/26, што абвінавачаная дзялічна, яшчэ зъяўляецца зусім дзявочай, а дык ах хваробе і заражэнны паліцыята ня можа быць на'т і гутаркі. У сувязі з такім вынікам агледзін вінаваты паліцыята заявіў, што гэта ня гэта дзялічна яго заразіла, а яе сястра. Прынялі на агледзін і сястру, але рэвізыя выказала тое самае, што першыя.

Вось бачым, якіх Польшча трymае ў нас паліцыятаў.

Зніштажають нашыя лясы.

(Грыцевіцкая вол.)

Яшчэ нядайна наша воласць, была густа пакрыта лясамі. Бяз дроў ніхто не сядзеў. Дзярава на будову, таксама можна было дастапь недалёка ад хаты. Зьбіраць-жа ягады, грыбы, ніхто і ня думаў забараняць, або вызначаць плату. Цяпер-жа ня тое. Лясы павысякалі так, што страх на іх глядзець. Сякуць і сеняня і вялімі партыямі атпраўляюць заграніцу. А ты, селянін, сядзі бяз дроў, або плаці 3—4 злоты за маленькі возік гнілога гальля. Дзярава-жа на будову ўжо не дастанеш, трэба ехаць вёрст за 40—50, каб купіць якіх небудзь верхавінаў. Асабліва шмат сячэ лясоў Радзівіла. У сувязі з гэтым можна было-б нашым бедным сялянам і зарабіць што небудзь, але ня так тут ёсьць. Князь выпісаў работнікаў недзе з Польшчи, каторыя можна сказать за хлеб, працуць ад зоркі да зоркі. Яго Навінкаўская лясыніцца ў гэтым годзе за збор ягод, грыбоў, брала плату ў суме 3—4 зл. за сезон. Старожы так строга спаўнялі гэты загад, што папаўшыся ў іх рукі, дзялічне ці бабе, прыхадзілася кепска. Зьдзіралі ня толькі хусткі, жакеткі, але і білі пасуду, адбіралі кашы, каралі штрафамі і інш. Пільнуюць так, што нарэзаныя вецица на венікі і то не бяспечна, каб не пацасці да Міравога Судэйдзі.

Мужычок.

Жыцьцё вясковага рамесніка.

Пад той час, як жыцьцём гарадзікіх рамеснікаў, ходзьціро, але апякуецца ўрад, вызначаючы ім на выпадак безрабоціцы, ходзьці невялічкую пэнсію, жыцьцём вясковага рамесніка, ніхто ня цікавіцца. Жыві сабе, як хочыш, ёсьць у цябе работа ці не, аб гэтым мало хто дбае. Нас рамеснікаў, як напр.: шаўкоў, краўкоў, стальмахав, сталяроў, кавалёў, бандароў і інш. так многа ў нашай Грыцевіцкай воласці, што сядзім праста адзін пры адным, усе пераважна беззямельныя і работы няма, так, што прыходзіцца з мусу съяткаваць цэлымі тыднямі. Даёлі прыкладу, возьму дзяльве вёскі: Бурмачкі Засельня

глядаду паасобных ураднікаў паліцэйскіх, а на прыгавары суду; 2) каб была прыхильна разгледжана справа кваліфікацыі вучыцялёў.

Другая рэзультаты заклікае: 1) вучыцялёў да пашыраныя асьветы сярод сталейшых асоб: а) праз закладаныне вячэрніх і съяточных курсаў пры школах; б) праз арганізаціоне публічных лекцій, вечарынак са спектаклямі і дэкламаціяй; в) праз закладаныне бібліятэкаў. 2) Закладаць народныя дамы і арганізаціаць дзейшую працу рошных таварыстваў. 3) Зьбіраць слоўныя творы паміж народу, як напр., загадкі, шапушки, байкі, съпескі і г. д. 4) Зьбіраць весткі аб сучасных адараўніцтвах, аб перасыльданыне і авшеччаць іх публічна. 5) Пашыраць практычную веду на прыпадкі ўсялякіх нещасціц.

— Новы начальнік аддзелу Віл. Ваяв. Начальнікам аддзелу публічнай бяспечнасці ў Віл. Ваяводстве назначаны маёр Ст. Кірткіс. Новы Начальнік зъяўляецца пілсудчыкам. Ці можам ад яго спадзявацца новага ды чаго?

— Шкарлятына сярод школьніх дзяцей. Віленскія "Slowo" паведамляе, што ў некаторых паветах з'явіліся хворыя на шкарлятыну дзеці. Ваяводзкі юрад выдаў распаряджэніне, каб усім дзецям былі зроблены прышчэпы проці шкарлятыны.

Ужо быццам прышчэплены ўсе дзеці ў Дзісненскім павеце, а цяпер будуць прышчэпляць у Маладэчанскім і Ашманскім пав.

Вёсачкі маленькія, страпна бедныя, ляжаць на поў вярсты адна ад аднай. У Бурачках ёсьць 2 кавалі, 4 стальмахі, 1 сталяр, 5 шаўкоў, 2 краўцы, 1 муляр, разам 15 рамеснікаў, што на 32 гаспадароў, будзе за шмат. У вёсцы Засельня таксама 2 кавалі, нешта 10 шаўкоў, 3 краўцы, 3 муляры, 2 сталяры, што на 45 гаспадароў таксама будзе зашмат. Зразумела, што на такі лік рамеснікаў, работы на сваіх вёсак не хапае, работы-же са стараны таксама няма, бо ў кожнай вёсцы рамеснікаў хапае сваі.

Вось пры такіх абставінах і жыві з рамесла. А трэба з гэтага аплаціц патэнт, заплатіц падатак за зямлю калі ёсьць, якай там дзесяціна зямлі, зарабіць на соль, мыла, газу і інш. Сядзі без работы і на сімей думаць ці аб якіх дэмансістраціях, дапамогах ад Ураду, бо ніхто нас не рагіструець, ніхто ня хоча ўспомніць аб тым, што існуець вялізарная армія вясковых рамеснікаў-сялян, пазбаўленых зямлі і працы.

Рамеснік.

З забытай воласці.

(в. Жукові, Свянцянскага павету).

Гады три таму назад у нашае воласці быў выбраны на войта грамадзянін Шурпіцкі Michałka з Глушицы. Чалавек са здаровым, трэзвым розумам, гаспадар і даволі съядомы. Стараста павету Свянцянскага не зацвердзіў яго толькі затое, што ён Беларус і што калісьці не адчыніў варот паліцыяту, ня зняў яму шапкі. На дадатак яшчэ ён сказаў у воласці, што "беларуская кабыла яшчэ ня здохла і можыць вязьці далей".

Адным словам кажучы, што Шурпіцкі як Беларус можа быць войтам.

І вось на яго мейсца быў назначаны старостам шляхцю Kazimierz Michałowski, які аддаўна слыў сваім самадумствам, ніколі нічога свайго ня меў і ня мае апрача даўгоў, якія быццам павучыныя яго спавілі. Дык пачаў "urzędować" так, што "батарэя" бутэляк заўсёды яму дадавала "энэргію" у яго ужэндаваныні, а маладыя ці дзяўчаткі, ді ўдовы, ці мо' нават і "męzatki" (як ён выражаўся) дадавалі яму добраго гумару і ліпнулі да аго, быццам да мёду мухі. Жыцьцё яму ляцела як у байцы. Ніякія жалабы ані просьбы, да вышэйших уладаў, пасыланыя жыхарамі гэтае воласці, нічога не памагалі, пакуль урэшце дайшла справа да Сойму.

Былі зроблены дзяльве рэвізыі і адна з іх выкрыла ўсе подласці войта. І нарэшце з 1 жніўня г. м. ён быў выдаляны з воласці.

Рэвізыя выкрыла, што ў яго кішэні трапіла сеўнай пажычкі калі 1000 зл. дыя дробных падаткаў па 100—200.

Дэфраўдация пераносіца ад большых да меншых, ад праукораў і іжынероў, да сэквастратараў, а адвойтау да солтысаў. Солтыс грамады Буйкунскай, Александраўскай воласці наўчыўся растрачываць грамадзкія грошы.

Солтыс Лукашэвіч растратіў болей як 200 зл. выдаляны са службы са сваім павяrhoўнікам Mihailoўskim.

Солтыс Іванэвіч растратіў столькі падатковых грошоў, што прымушаны быў прадаць пайвалокі зямлі.

Дык вось нашае воласць забытая Богам і людзьмі!

Мухамора.

Спектакль-вечарынка Гуртка Інстытуту.

(в. Дубнікі, Свянцянскага пав.)

На другі дзень Каляд у Дубніках, Свянцянскага пав. адбылася беларуская вечарынка. Адыграна была вясковая камэдія "Выбары старшыні". Спектакль наладзіў мясцовы Гуртка Інстытуту. Вясковая моладзь ўся вельмі ахвотна ўзялася за арганізацію спектаклю-вечарынкі. Вечарынка адбылася па запросінах.

Як толькі надышоў калядны дзень на які была вызначана вечарынка, моладзь пачала зьбірацца з іншых суседніх вёсак, каб паглядзець на беларускую сцэну, і набралася столькі народу, што на'т трудна было дыхаць. Нягледзічы на сцэнік у часе спектаклю панавала цішыня. Па завесу чутны былі гучныя воўляскі ў далоні.

Пасыль спектаклю зайграла музыка і моладзь пайшла гуляць беларускі нацыянальны танец Лявоніху падпіваючы:

А Лявоніху Лявон палюбіў,

Ён за лета чаравікі купіш...

У Лявоніхі хвартух з матусоў

А ў Лявона пояс з кутасоў...

Так моладзь гуляла весяла на вечарынцы, а старычкі з прыемнасцю пазіралі на яе і рады былі, што беларуская моладзь пачынае ношае жыцьцё, якое вядзе да адраджэння ўсяго беларускага народу.

Расток.

Вось інтэлігент!

(Дзяравенская вол. Бар. пав.).

Есьць у вёсцы Дзяраўчай дзяк, сын свяшчэнніка, прозвішчам Чурцін Александар. Жыве тут ад ураджэння. Значыць беларускую мову добра ведае і жыве коштам сялян. Але калі да яго папаўся пробны нумар паважанай газеты "Сялянская Ніва", то ён прад пачтавіком і комэндантом тлумачыўся, што ён не Беларус ня ведае беларускай мовы і ніякой культурнай гаспадарчай працы не вядзе і вясьці ня думае, бо для яго гэта вельмі сорам, займацца з простымі людзьмі і памагаць ім, хаця ён з іх ласкі жыве ў дастатку і ў добрых пакоях. Дзяк, малады чалавек, мае другія вышэйшыя мэты жыцьця і дзяля таго ня хоча мець нічога сульнага з беларускім адраджэннем. Вось якая ў нас у вёсцы інтэлігенція, а мы ім кажамі славамі паэта:

"Не рабі сабе куміра
ні з сурдуга, ні з манішкі,
ні з вялікай нават шышкі..."

Васковы Культурнік.

Усюды эксплётуюць.

(Белавеж, Бельскага пав.).

Малазямелльле і беззямелльле выкідае з вёскі кожны год сялян-Беларусаў, якія прымушаны шукаць сабе заработка у розных эксплётатаў на лясных каралеў. Праца ў іх так дрэнна аплачваецца, што ад раніцы да ночы працуеш, а заробіш толькі 2—3 зл. Яшчэ сяляне тыя, што маюць сваю хату ў вёсцы ды хоць загон зямлі, пасыль зімовай мазольнай і цяжкай працы ў пушчы могуць вясной вярнуцца ў вёску і неякі летам пражыць папалам з бядой. Але сялянам, якія ня маюць свае хаты і загону зямлі, вельмі цяжка пражыць з гэтых заработкаў, што з ласкі лясных "караляў" прыпадаюць нам. Мы па некалькі гадоў уже мучаемся ў зямлянках і бараках у голадзе і холадзе. Урад ня лічыць нас работнікамі і не апякуецца зусім намі. Мы не абяспечаны апякуецца зусім намі. А ўсе мы выкінутыя з вёскі дзякуючы недахвату зямлі і атсутнасці зямельнае реформы. Такая доля спаткала нас беззямелльных.

Сонурак.

К съятам.

1 i 2-га студзеня г. г. група моладзі ў вёсцы Сапыцы, Селецкое гміны, зрабіла зборку ахвяр-палітычным вязням у Пружанах. Сяляне вельмі прыхільна аднясьліся да геніх ахвяраў і ахвяравалі хто чым мог, хто грэшыма, хто збожжам. Нават найбяднейшыя ўдовы хоць квартачку жыта ахвяравалі тым, хто жыцьця свайго не шкадуюць, змагаўся за кратамі прымушаны спатыкаць съятата. Найбольшы ахвяры злажлы сяляне: Скробат Ал. 5 зл., Жэбрун Янка 2 зл., Хведзэнія Ст. 2 зл., Скробат Васіль 2 зл., Здановіч Юля 2 зл., Ліхушка Сыціан, Маланя Петруковіч і Скробат Шліп па 10 фун. жыта. Усяго ахвяра сабрано з вёскі 60 зл. Адмовіўся ад ахвяры, і нават абавзваў "басякамі" і "канакрадамі" палітычных вязняў толькі тры асобы.

У. Полямі.

НАШАЯ ПОШТА.

Фр. Грышкевічу: Календар высылаем коштам "Сял. Нівы".